

A 2020. évi Kosáry Domokos-díjasok

Mézes Miklós agrármérnök, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja és M. Csizmadia Béla (1942–2019) gépészmérnök, professor emeritus

A Szent István Egyetem (SZIE) Szenátusa 2020. október 7-én tartott ülésén két Kosáry Domokos-díjat ítél oda a Kosáry Domokos-díj Kuratórium javaslatára. A rangos elismerés átadására a koronavírus-járvány miatt 2020-ban nem kerülhetett sor az előző években kialakított, hagyományos módon, így ezúton adunk tájékoztatást a díjban részesülőről.

A SZIE Szenátusa Kosáry Domokos-díjat adományozott *Mézes Miklós* (1953–) agrármérnök, tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA rendes tagja, az Állattenyésztés-tudományok Doktori Iskola vezetője részére a tudományos újságírás előmozdításáért, a könyvtár és könyvtárhasználat támogatásáért, valamint a tudományos írások oktatásba történő mihamarabbi bekerüléséért tett erőfeszítéséért.

Mézes Miklós 1977-ben szerzett agrármérnök oklevelet a gödöllői Agrártudományi Egyetemen. 1978-tól, több mint négy évtizede dolgozik az intézmény falai között. Egyetemi doktorátusát 1979-

ben szerezte meg. A mezőgazdaságtudományok kandidátusa címet 1986-ban nyerte el takarmányozás-élettani kutatásai alapján. 1990-ben megbízták a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Takarmányozástani Tanszékének vezetésével. A Tanszéken folyó kutatásokba bekapcsolódva, kialakított egy klinikai biokémiai laboratóriumot, amelyben folytatta lipidperoxidációs és antioxidáns kutatásait. Sikeres habilitációs eljárást követően 1994-ben kapta meg egyetemi tanári kinevezését.

Oktatási és tudományos munkája mellett szerepet vállalt az egyetemi közéletben is, 1966–1999 között a Gödöllői Agrártudományi Egyetem általános rektorhelyettese volt.

Tudományos és oktatási tevékenységének elismeréseképpen 1998–2001 között Széchenyi Profeszszori Ösztöndíjas volt. Akadémiai doktori értekezését egyes élettani és kórélettani folyamatok lipidperoxidációs hátterének témakörében állította össze, amelynek alapján 2000-ben az MTA doktora lett. A Magyar Tudományos Akadémia 2010-ben levelező, majd 2016-ban rendes tagjává választotta.

2006–2012 között az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) takarmány-adalékanyagokkal foglalkozó tudományos paneljének tagja, majd 2012–2015 között külső szakértője volt. Számos hazai és nemzetközi tudományos társaság elnöke, illetve tagja és tisztségviselője, amelyek közül kiemelendő, hogy az MTA Állatnevelési, -tenyésztési, Takarmányozási és Gyepgazdálkodási Tudományos Bizottság elnöke, a Magyar Szabadgyök Kutató Társaság alelnöke. Tudományos munkássága mellett aktívan részt vett és részt vesz a szaknácspadásban, egy szakmai folyóirat szerkesztőbizottságának elnöke, egy hazai tudományos folyóirat társfőszerkesztője, két nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja. A Bulletin of the University of Agricultural Sciences, majd annak jogutódja, a Bulletin of the Szent István University szerkesztője volt 1986–2004 között. A SZIE Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar gondozásában megjelenő COLUMELLA – Journal of Agricultural and Environmental Sciences című tuda-

mányos folyóirat alapításától állandó tagja a szerkesztőbizottságnak.

Mézes professzor úr évtizedek óta folyamatosan támogatja a könyvtár munkáját, minden körülmények között nagylelkű segítőkészség jellemzi. Fontosnak tartja a hallgatók és a doktoranduszok könyvtárhasználati ismereteinek bővítését, kiemelten az irodalomkutatás, az irodalomhasználat területén. Lényeges megemlíteni a korábbi évtizedekben még széles körben működő magyar és külföldi könyvtárak közötti kiadványcsere működtetésében való szerepét, továbbá szakmai figyelmét a könyvtár állományának alakítására, előbb a könyvek és folyóiratok, majd az adatbázisok, elektronikus dokumentumok beszerzésében való segítségét. Ennek során kamatoztatta azt a széles körű ismeretet, amit az MTA Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottságban szerzett a kiadványok tudományos színvonalának megőrzése és terjesztése terén.

Mézes akadémikus úr a tudományos minőség és a tudományetika letéteményese. Oktatóként és kutató emberként mindig nagyra értékelte és értékeli a Könyvtár szerepét, s az ott dolgozó könyvtáros szakemberek munkáját. Az oktató- és tudományos munkában igazi partnerként fogadja el a könyvtárosokat.

A SZIE Szenátusa posztumusz Kosáry Domokos-díjat adományozott *M. Csizmadia Béla* (1942–2019) gépészmérnök, professor emeritus, a Magyar Mérnöki Kamara Gépészeti Tagozatának egykori elnöke részére magas szintű, több évtizeden át végzett szakmai, oktatói és tudományos tevékenységének elismeréséért, a SZIE Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár törekvéseinek példaeértékű támogatásáért, a könyvtári szolgáltatások alakításához hozzájáruló tevékenységéért.

M. Csizmadia Béla professzor a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen szerezte meg gépészmérnöki diplomáját kitüntetéssel. 1981-ben egyetemi doktori, 1982-ben műszaki tudomány kandidátusa fokozatot szerzett. 1978 őszétől a gödöllői Agrártudományi Egyetem Gépészmérnöki Kar Mechanika és Műszaki Ábrázolás Tanszékének egyetemi oktatója, 1992-től egyetemi tanári kinevezést kapott a Mechanika tárgy előadására és a hozzá tartozó kutatási terület irányítására.

Oktatói pályája során mindvégig szoros és folyamatos kapcsolatot tartott a mérnöki gyakorlattal. Főiskolai jegyzeteket írt, szerkesztője és társszerzője a mechanika különböző területeit átfogó *Mechanika mérnököknek* című egyetemi tankönyvsorozatnak, amely elnyerte a „Tankönyvek szép magyar nyelven” elismerést. Könyvszerkesztői munkájáért megkapta a Magyar Mérnökakadémia 2004. évi nívódíját. Sikeres többnyelvű fogalomtár-sorozatot indított el. Kezdeményezte és kétévenként szervezte a Mechanikát Oktatók Hazai Rendezvényét (MOHR) a magyar nyelven mechanikát tanító egyetemek oktatói, kutatói számára. Vendégprofesszora, tiszteletbeli professzora a Temesvári Műszaki Egyetemnek és a Nagybányai Egyetemnek.

Mintegy száz tudományos közleménye jelent meg hazai és nemzetközi konferenciákon, illetve folyóiratokban. Részt vett a doktori képzésben, több hallgatója szerzett PhD fokozatot. Számos egyetemen és az Akadémián is vállalt tudományos bírálói feladatot. Kutatási területei közé tartozott a műszaki mechanika, ezen belül a szemcsés halmazok mechanikája: boltozódás, ürítés; a textil kompozitok mechanikája: anyagtörvények, valamint a biomechanika.

Tagja volt az MTA Szilárd Testek Mechanikája Tudományos Bizottságának, valamint az MTA Gépszerkezettani Tudományos Bizottságban is dolgozott. 1989-től részt vett a Mérnöki Kamara munkájában, először a Gödöllői Csoportban, majd az Elnökségben, 2007-től pedig a Gépészeti Tagozat elnökeként.

M. Csizmadia Béla professzor egész pályafutása alatt támogatója, részese volt az alapvető értékeket és minőséget biztosító tudományos diákköri mozgalomnak (témavezetés, bírálat, zsűrizés, a mozgalom szervezeti kereteinek megteremtésében való aktív részvétel).

Professzor úr évtizedeken át támogatta a korábban működő kari könyvtárakat, s egyben az egyetemi központi könyvtár tevékenységét. Mindig nagy figyelemmel fordult az ott folyó szakmai munka iránt. Fontosnak tartotta a gépész hallgatók és a doktoranduszok könyvtáros ismereteinek bővítését, a források, az irodalomkutatás, a helyes, etikus hivatkozás módjának megismertetését. Hallgatóit többnyire személyesen kísérte el a könyvtárba, bemutatva a tanulmányaikhoz szükséges könyvtári szolgáltatások rendszerét, a szakirodalmi lehetőségeket. Tanácsaival, javaslataival hozzájárult a kar képzéséhez szükséges szakirodalom, a könyvek, időszaki kiadványok kiválasztásához. Ahogy munkatársait és hallgatóit, ugyanúgy tisztelte és nagyra értékelte az oktatáshoz, tudományos kutatáshoz elengedhetetlen könyvtárakat és könyvtáros szakembereket.

☞ ☞ ☞ ☞ ☞

Kosáry Domokos-díj

A bronzból készült 97 mm átmérőjű érem
Csikai Márta Munkácsy-díjas szobrász alkotása

A díjról: A Kosáry Domokos Könyvtár és Levéltár kezdeményezésére a Szent István Egyetem Szenátusa Kosáry Domokos-díjat alapított a könyvtár névadójának, tudományos szervező könyvtárigazgatójának tiszteletére, maradandó életművének megőrkítésére a tudós születésének 100. évfordulója alkalmából. 2013-as alapítása óta a díj a könyvtári, levéltári munka szervezésében több éven át elért kimagasló eredmény, a könyvtár érdekében, a könyvtárügyért kifejtett támogatás, illetve az egyetem történeti, agrártörténeti kutatá-

sokban végzett magas szintű tevékenység elismeréseként, a történettudomány területén végzett elkötelezett, kimagasló történész munká megbecsüléseként adományozható.

Kosáry Domokos (1913–2007) az MTA rendes tagja és nagy tekintélyű elnöke, Széchenyi-nagydíjas történész, a hazai és a nemzetközi tudományos élet és közélet kiemelkedő személyisége. Mellőzöttségének időszakában Kosáry Domokos meghatározó egyénisége volt az Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtárának, ahol 1952 októberétől 1957 őszi letartóztatásáig dolgozott. Előbb könyvtárosként, majd igazgatóként elévülhetetlen érdemei vannak a Központi Könyvtár létrehozásának szakmai megalapozásában a szakszerű állománygyarapítás, a bibliográfiai és tudományos tevékenység, a széles körű kiadványcsere, a nemzetközi kapcsolatok kiépítése révén. Az *Agrártörténeti Munkabizottság* megalakítása, az *Agrártörténeti Szemle* és számos könyvtári kiadványsorozat elindítása, országos szakmai rendezvények kezdeményezése is nevéhez kötődik.

Walleshausen Gyula (1923–2010) egykori munkatársa a gödöllői egyetemi könyvtárban így írt erről: „Kosáry kiemelkedő tagja volt annak az eredeti hivatásából kiszorított csapatnak [...] akik – a diktatúra afféle tudós rabszolgáiként – a tudomány iránt elkötelezetten mentették, majd gyűjteményekké rendezték a nemzet pusztuló-kallódó szellemi kincseit, s közben megszervezték, s – a történelem fintoraként – magas szintre emelték a hazai könyvtárügyet.”

Kosáry Domokost 1995-ben a Gödöllői Agrártudományi Egyetem (a SZIE jogelőd intézménye) díszpolgárrá fogadta. Nevét több mint egy évtizede viseli a gödöllői könyvtár.

Koósne Török Erzsébet
ny. főigazgató,
a Kosáry Domokos-díj Kuratórium elnöke
Katona Adrienn
a Kosáry Domokos-díj Kuratórium titkára